

TOPUK SESLERİ EKONOMİDE DE DUYULMALI

Fotoğraflar: TOBB Fotoğraf Servisi - Dünya Gazetesi Fotoğraf Arşivi

**TOBB BAŞKANI M. RİFAT HİSARCIKLIOĞLU
KADINLARIN TOPLUMSAL YAŐAM İLE
EKONOMİDEKİ GÜÇLERİNİ VE DEĞERLERİNİ
HERKESİN İYİ BİLMESİ GEREKTİĞİNİ SÖYLEDİ.
VAN KADIN GİRİŞİMCİLER KURULU BAŞKANI
SEMRA ODABAŞI DA "EKONOMİ OLMADAN
KALKINMA VE REFAH OLMAZ. HEDEFİMİZ
EKONOMİ OLMALI. TOPUK SESLERİMİZİ
EKONOMİDE DUYURALIM" DİYE KONUŞTU.**

8 Mart Dünya Kadınlar Günü kapsamında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB), Van Ticaret ve Sanayi Odası, Van Ticaret Borsası ile Van Kadın Girişimciler Kurulu tarafından düzenlenen Dünya Kadınlar Günü Türkiye'nin Girişimci Kadın Gücü Buluşması Van'da gerçekleştirildi. Etkinlik, 81 ilden kadın girişimcileri bir araya getirdi.

Etkinlikte konuşan TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu, güneş ve deniz şehri Van'ın Türkiye'nin turizmde parlayan yıldızı haline geldiğini, kendisinin de her yıl Van'a gelmeye çalıştığını söyledi.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı tarafından (TEPAV) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Endeksi'nin açıklandığını anımsatan TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, Van'ın cinsiyet eşitliği noktasında en hızlı iyileşme gösteren illerin başında geldiğini söyledi.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, daha iyi bir dünyada yaşamaları için emek veren Nene Hatun'a, Halide Edip Adivar'a, Halime Çavuş'a, Şerife Bacı'ya, Nezahat Onbaşı'ya, Sabiha Gökçen'e ve tüm kadınlara selam gönderdiğini ve onlarla iftihar ettiklerini anlattı. TOBB Başkanlığı boyunca kadınların ve gençlerin toplumun her alanında daha

fazla rol üstlenmesi için çaba harcadığını dile getiren TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, hayatı boyunca, "kadın evde otursun, erkek çalışsın" anlayışına karşı çıktığını bildirdi.

"Kadın üretim alanında olmak zorunda"

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, "Erkek egemenliğine hapsolmuş kadın rolüne itiraz ettim. 'Kadın üretim alanında olmak zorunda' dedim. Bugün her ülkenin kalkınması insan sermayesine dayanıyor. Türkiye'nin zenginleşme yolculuğunda kadınlarımıza ihtiyacımız var" diye konuştu.

Nüfusun yarısının, 40 milyonun kadın olmasına rağmen iş gücü dışında kalan kadın sayısının 20 milyona yaklaştığını aktaran TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, "Toprağın altında değil, toprağın üstünde muazzam bir hazine yatıyor. Sizler en büyük hazinemizsiniz. Bu hazineyi değerlendirmek zorundayız" ifadelerini kullandı.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, son 10 yılda TOBB olarak büyük bir mücadele verdiklerini, 2007'de kurdukları TOBB Kadın Girişimciler Kurulu'nun bugün dünyanın en geniş kadın girişimci ağı haline geldiğini kaydetti.

Hisarcıkloğlu, Kadın Girişimciler Kurulu'nu kurdukları dönemde Türkiye'deki işverenlerin sadece yüzde 6'sının kadın olduğunu, bu rakamın şu anda yüzde 10'a çıktığını, artışta TOBB Kadın Girişimci Kurulları'nın emeğinin büyük olduğunu anlattı.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, Oda ve Borsalarda şu anda üç başkan, beş meclis başkanı, 31 yönetim kurulu üyesi, 193 meclis üyesi kadın girişimci bulunduğunu bu temsiliyet oranının artacağına inandıklarını söyledi.

"Kültürümüzde kadını eve kapatmak yok"

Kadın girişimcilere yönelik verilen desteklerden bahseden TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, kadınlara her türlü alanda destek sağlamaya da devam edeceklerini vurguladı. TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, kadın girişimcilere yönelik hayata geçirdikleri Geleceği Yazan Kadınlar, Dijital Atölye Projesi gibi etkinliklere değinerek, e-ticaret, dijitalleşme, kodlama, proje üretme gibi konularda çok sayıda programı uygulamaya aldıklarını anlattı.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, ekonomiye kadın elinin değmesi gerektiğini

kaydederek, inançlarında "kadınların haklarını gözetmelerinin ve bu hususta Allah'tan korkmalarının" tavsiye edildiğini kaydederek, "Bizim kültürümüzde, tarihimizde kadını eve kapatmak yok. Bakınız Türkiye, pek çok batı ülkesinden önce kadına seçme ve seçilme hakkı vermiştir. Biz böyle bir milletin evlatlarıyız" şeklinde konuştu.

Kadınlara seslenen TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, onlardan şu isteklerde bulundu: "Evlatlarınıza aklın, başarının, ekonominin cinsiyeti olmadığını anlatın. Ekonominin cinsiyeti olmaz. Kadın girişimci kurulu üyelerimiz köylerdeki, kasabalardaki belki de bu toplantılardan haberdar olmayan kadınlarımıza girişimciliği anlatın. Onlara çok az yatırımla el emeklerini dünyanın öbür ucuna satabileceklerini söyleyin. Onları daha çok üretmeye ve girişimci olmaya teşvik edin. Bu salonu dolduran herkesten iki ricam var; birincisi kız çocuklarınızı şimdiden girişimci yetiştirin, ikincisi mirasta kadınlarımızın hakkını yemeyin".

TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu, kadınlara hemcinslerini de korumaları çağrısında bulunarak, kadınların belirli kalıplar içinde tanımlanmasına izin vermemelerini istedi.

Van Valisi ve Büyükşehir Belediye Başkan Vekili Murat Zorluoğlu da Türkiye'de son dönemde kadın istihdamına yönelik artan eğilimden bahsederek kadınların iş gücü piyasasına girmelerinin, iyi ve nitelikli işe erişmelerinin önemli olduğunu, hükümetin de bu konuya önem verdiğini dile getirdi.

Kadınların kayıt dışı çalışma oranının yüksekliğine işaret eden ve bu rakamın yüzde 30'a düşürülmesinin hedeflendiğinden bahseden Zorluoğlu, 2017'de çalışan kadınların yüzde 55'inin hizmet sektöründe, yüzde 28'inin tarım sektöründe, yüzde 15'inin sanayi sektöründe olduğunu anlattı.

Van Ticaret ve Sanayi Odası (VATSO) Yönetim Kurulu Başkanı Necdet Takva ise kadınların buldukları bölgenin olmazsa olmazı olduğunu belirterek, kadınların ekonominin, yaşamın, hayatın her alanında bulunduğunu söyledi. İş gücüne katılım açısından kadın-erkek arasında uçurum olduğunu dile getiren Takva, bu nedenle Türkiye'nin yüz milyarlarca liralık gelirden mahrum kaldığını vurguladı. Takva, kadınların iş gücüne katılımı kapsamında

yaptıkları çalışmalardan da bahsetti.

Van Ticaret Borsası Yönetim Kurulu Başkanı Enver Memduhoğlu da kadın girişimcilerin hayvancılık ve tarım üretiminde daha fazla yer almaları gerektiğini söyledi.

"Biz artık cinsiyet ayrımını geride bırakıyoruz"

Van Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Semra Odabaşı ise konuşmasında cinsiyet eşitliği çalışmalarını anlamında Van'ın önde gelen illerden biri olduğunu belirterek, "Biz artık cinsiyet ayrımını geride bırakıyoruz. Van bunu başarıyor kadınlar sayesinde" dedi.

TOBB Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu'na teşekkür eden Odabaşı "Eğer o olmasaydı 81 ilde 81 topuk da olmazdı. 81 güzel

yürek de olmazdı. Bunu ona borçluyuz. Edirne'den Van'a kadar birlikteyse, yürek yüreğe çalışıyorsak, bunu Rifat Hisarcıklıoğlu'na borçluyuz" ifadelerini kullandı.

Semra Odabaşı, "Biz sadece kadın girişimci değiliz. Adımız girişimci ama biz önce bir anneyiz, önce bir eşiz, önce bir baciyiz kardeşiz. Böyle bir gücü boşa kullanmak olmaz. Ekonomi olmadan kalkınma ve refah olmaz. Hedefimiz ekonomi olmalı. Topuk seslerimizi ekonomide duyuralım. Kadınların akli ekonomiye iyi çalışıyor. Kadınlarımıza iyi eğitim verirse, arkasından kendilerini korumayı öğreneceklerdir. İşte o zaman güneşi önümüze gölgemizi arkaya atmış oluruz. Kadın kendi kararlarını verdiği zaman dünyanın değişeceğini göreceksiniz" şeklinde konuştu.

20 MİLYON 112 BİN KADIN İŞGÜCÜNE DAHİL DEĞİL

Hazırlayan: **HÜSEYİN GÖKÇE**

En temel insan hakkı olan yaşama hakkı konusunda erkeklere göre dezavantajlı olan kadınlar, başta çalışma hayatı olmak üzere, ekonomi ve siyasette de geri planda kalıyorlar. İyi niyetli girişimlerle kadın ve gençlere yönelik verilen istihdam teşvikleri ve kadın girişimcilere verilen özel destekler de istihdama yönelik istatistiklerde çok fazla değişikliğe yol açmıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) son yayınladığı verilere göre Türkiye genelinde 2017 yılı Kasım ayı itibarıyla işsizlik oranı yüzde 10.3 seviyesinde. Bir çok alanda olduğu gibi istihdamda da kadınlar erkeklere göre daha dezavantajlı durumdalar. Nüfus içindeki oranları eşit olmasına rağmen, toplam işgücünün sadece üçte birine karşılık gelen 10 milyon 287 binini kadınlar oluşturuyor. Kadınların işgücüne katılım oranı

yüzde 33.8, istihdam oranı ise yüzde 29.3 olarak hesaplanıyor. Buna karşılık erkeklerde yüzde 8.8 olan işsizlik, kadınlarda yüzde 13.4 seviyesinde. Üstelik kadınlarda tarım dışı işsizlik oranı yüzde 17.4 olarak açıklandı. Başka bir ifade ile işgücüne dahil 10 milyon 287 bin kadından 8 milyon 904 bini istihdam edilirken, 1 milyon 383 bini işsiz. Kadın istihdamının 2 milyon 382 bini tarım, 6 milyon 522 bini ise tarım dışı sektörde.

İstihdam istatistiklerindeki dengesizlik işgücüne dahil olmama nedenlerinde de kendisini gösteriyor. Türkiye genelinde iş aramayan ancak iş bulsa çalışmaya hazır olduğunu belirtenlerin sayısı 2 milyon 219 bin. Bunların yüzde 59.4'ünü kadınlar oluşturuyor.

İşgücüne dahil olmayan toplam kadın sayısı 20 milyon 112 bin iken bunların yarısından fazlasına karşılık gelen 11 mil-

yon 160 bini ev işleriyle uğraştığı için, 2 milyon 234 bini eğitim faaliyetinde bulunduğu için çalışmıyor.

Yüzde 8.8'i kendi hesabına çalışıyor

TÜİK'in girişimcilik istatistiklerine göre, çalışan kadınların yüzde 61.7'si ücretli/yevmiyeli olarak çalışırken, sadece yüzde 1.3'ü işveren konumunda. Kadınların yüzde 8.8'i kendi hesabına çalışırken, yüzde 26.3'ü de ücretsiz aile işçisi olarak çalışıyor.

TÜİK eğitim seviyesine göre brüt ücretleri gösteren son araştırmayı 2014 yılı verilerini derleyerek yaptı. Buna göre erkeklerle kadınlar arasındaki ortalama brüt ücret birbirine çok yakın çıktı. Erkeklerde 2 bin 215 lira olan aylık brüt ücret, kadınlarda 2 bin 188 lira düzeyinde. Ancak eğitim seviyesi yükseldikçe kadınlarla erkeklerin aldıkları ücret arasındaki fark da artıyor.

Lise mezunlarında erkeklerin ortalama ücreti bin 755 lira iken, kadınlarda bin 576 lira. Yüksek okul ve üstünde ise erkeklerde 4 bin 296 lira, kadınlarda 3 bin 470 lira olarak tespit edildi.

Kadınların yüzde 62.4'ü mutlu

Bir çok istatistikte erkeklere göre daha dezavantajlı olan kadınlar, TÜİK'in mutluluk düzeyi araştırmasında göre erkeklere oranla daha mutlu olduklarını bildirdiler. Erkeklerin yüzde 53.6'sı, kadınların ise yüzde 62.4'ü mutlu olduğunu açıkladı. Kadınlar içinde mutluluk oranı en yüksek olan yaş grubu 65 ve üzeri (yüzde 66.1) iken evli kadınların yüzde 65.2 ile evli olmayan kadınlara göre (yüzde 55.8) daha mutlu oldukları ortaya çıktı.

TBMM'de temsil yüzde 15'in altında

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 550 milletvekilinden, milletvekilliği düşenler çıktıktan sonra halen görev yapan milletvekili sayısı 539. Bu milletvekillerinin yüzde 13.91'ine karşılık gelen 75 tanesi kadın. Milletvekilliği düşen 11 kişiden 6 tanesi kadın. Başka bir ifade ile milletvekili seçimi

yapıldığı tarihte 550 vekilin yüzde 14.7'sini kadınlar oluşturuyordu.

Kadın profesörlerin oranı yüzde 43

Bu arada TÜİK'in Türkiye'de Kadın istatistiklerine göre ise kadınların oransal olarak nüfustaki paylarına göre en yakın temsil edildikleri alanlar üniversiteler oldu. 2016 sonu itibarıyla kadın profesörlerin oranı yüzde 43.1 oldu. Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına göre, şirketlerde üst düzey ve orta kademe yönetici pozisyonundaki kadın oranı 2002 yılında yüzde 14.4 iken, 2016'da yüzde 16.7'ye çıktı. Kadınların ortalama evlilik yaşı 24.6, erkeklerinki 27.7 olurken, 2016 yılında erkeklerin yüzde 15.2'si, kadınların yüzde 23.9'unun obez olduğu görüldü. Evli kadınların yüzde 65.2'si, evli olmayan kadınların ise yüzde 55.8'i mutlu olduğunu ifade etti. Ayrıca en az bir eğitim düzeyini tamamlayan kadınların oranı ise yüzde 82.8 olarak hesaplandı.

TEPAV'dan önemli araştırma

Diğer yandan Türkiye'nin kadın erkek eşitliğini il düzeyinde ölçmek ve illerin durumunu kadın eşitliği açısından değer-

lendirmek, ulusal ve uluslararası düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik politikaları tanımlamak amacıyla hazırlanan "81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi" isimli ilk çalışma, TEPAV tarafından 2014 yılında yayımlandı. Bu çalışma, ülke ölçeğinde ağırlıklı olarak 2011-2012 yılına ait veri kaynaklarını kullanarak; eşitsizlik düzeylerine göre illeri sıraladı. Çalışmanın ikinci versiyonu ise 2016 yılında yeniden düzenlendi. Bu yıl da TEPAV araştırmacılarından Asmin Kavas tarafından benzer yöntemlerle 2017 yılı verileri kullanılarak, "Karşılaştırmalarla 81 İl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Karnesi 2018" hazırlandı. İstanbul, kadınların en güçlü olduğu il ve kadın erkek eşitliğinin en iyi olduğu il olma özelliğini 2012'den bu yana koruyor. Genel olarak ise Türkiye'de kadınların, ekonomik ve sosyal durumlarına ilişkin veriler son beş yıla kıyasla iyileşme gösteriyor.

İl düzeyinde sağlık, belediye meclisinde kadın-erkek oranları, eğitim, işgücüne katılım olmak üzere dört temel gösterge değerlendirilerek 2015 yılına ait veriler kullanılarak oluşturulan bir önceki raporda, en eşitlikçi ilk 10 il sırasıyla İstan-

81 İLDEKİ CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ DEĞİŞİMİNDEKİ ESKİ VE YENİ DURUM

ŞEKİL 1: 2017 YILI VERİLERİNE GÖRE EN EŞİTLİKÇİ İLK 10 İL

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)	Endeks Değeri (2015)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2015)	Sıralamadaki Değişim	Endeks Değerindeki Değişim
1	0,286	1	1	—	▼
2	0,300	2	11	▲	▲
3	0,302	3	4	▲	▲
4	0,307	4	2	▼	▼
5	0,321	5	20	▲	▲
6	0,325	6	8	▲	▲
7	0,329	7	19	▲	▲
8	0,334	8	3	▼	▼
9	0,335	9	9	—	▼
10	0,336	10	10	—	▼

ŞEKİL 2: 2017 YILI VERİLERİNE GÖRE EŞİTSİZLİĞİN EN YÜKSEK OLDUĞU 10 İL

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)			Endeks Değeri (2015)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2015)	Değişim	Endeks Değerindeki Değişim
72	Ardahan	0,536	0,525	72	60	▼	▼
73	Siirt	0,536	0,572	73	76	▲	▲
74	Kars	0,541	0,484	74	47	▼	▼
75	Bitlis	0,543	0,617	75	81	▲	▲
76	Iğdır	0,546	0,463	76	44	▼	▼
77	Muş	0,547	0,615	77	80	▲	▲
78	Niğde	0,560	0,580	78	78	—	▲
79	Yozgat	0,583	0,593	79	79	—	▲
80	Afyon	0,589	0,574	80	77	▼	▼
81	Ağrı	0,606	0,617	81	62	▼	▲

bul, Bursa, Eskişehir, Ankara, Muğla, İzmir, Yalova, Bolu, Düzce ve Kocaeli iken; en eşitlikçi ikinci 10 il sırasıyla Rize, Tekirdağ, Kırklareli, Çanakkale, Sinop, Denizli, Sakarya, Aydın, Antalya ve Tunceli'di. 2017 yılına ait veriler kullanılarak oluşturulan yeni raporda en eşitlikçi 10 il ise İstanbul, Rize, Ankara, Bursa, Tunceli, Bolu, Antalya, Eskişehir, Düzce ve Kocaeli olurken; iyileşme gösteren ikinci 10 il ise sırasıyla Artvin, Trabzon, İzmir, Tekirdağ, Yalova, Kırklareli, Çanakkale, Sakarya, Sinop ve Muğla olarak belirlendi. Sıralamada en çok dikkat çeken illerden biri ise İzmir oldu. Bir önceki raporda 6. sırada yer alan İzmir, yeni raporda 7 sıra gerileyerek 13. sıraya yerleşti.

Belediye meclislerindeki temsil edilme oranları

Çalışmaya göre İstanbul, 2012 ve 2016 yıllarındaki birinciliğini yine korudu. İstanbul, Düzce, Kocaeli, Niğde ve Yozgat hariç diğer illerin cinsiyet eşitsizliği sıralamasındaki yerleri değişti. Bir önceki raporda eşitsizlik aralığının en çok açıldığı iller Bitlis, Muş, Yozgat, Niğde, Afyon, Siirt, Adıyaman, Elazığ, Aksaray ve Sivas'tı. Yeni raporda ise eşitsizlik aralığının en çok açıldığı Ağrı'yı,

Afyon, Yozgat, Niğde, Muş, Iğdır, Bitlis, Kars, Siirt ve Ardahan izledi.

İllerin sıralamalarında kadınlarla ilgili her bir göstergede yaşanan farklılaşma, sıralamayı etkilemekte, ancak bu değişimi en çok etkileyen, kadınların belediye meclisindeki temsil edilme oranlarında yaşanan farklılaşma oldu. Bu kapsamda, sağlık, eğitim ve istihdam göstergelerinde yaşanan değişim, temsil oranı kadar güçlü ve hızlı bir etki yaratamayabiliyor. 2017 verileriyle güncellenen yeni raporda kadınların belediye meclislerindeki temsil edilme oranlarının değişip değişmediği tekrar hesaplandı.

Tunceli 20. sıradan beşinciliğe yükseldi

Bu çerçevede, 30 büyükşehir belediyesi, 51 il belediyesi, 519 büyükşehir ilçe belediyesi, 400 ilçe belediyesi ve 397 belediye olmak üzere toplam 1397 belediyenin belediye meclis üyelerinin yer aldığı web siteleri incelendi, bilgi erişimin olmadığı durumlarda da ilgili belediyelerle iletişim kurularak, 2017-2018 yıllarında belediye meclislerinde kadınların mevcut temsil oranları araştırıldı ve yeni rakamlarla tekrar güncellendi. Buna göre illerin eski

ve yeni yerlerindeki değişimden en çok etkilenen illerden birisi Tunceli oldu.

Tunceli 20. sıradan 5. sıraya yükseldi ve kadın-erkek cinsiyet eşitliği aralığını düşürdü. Bu değişimde sağlık, istihdam ve eğitim verilerinde görülen iyileşmenin yanı sıra, kadınların belediye meclisindeki temsil edilme oranının yükselmesi çok etkili oldu. Iğdır ise 44. sıradan 76. sıraya düşerek kadın-erkek eşitlik aralığını artırdı. Iğdır'ın iki yıldaki değişimi incelendiğinde, kadınların sağlık ve istihdam göstergelerinde iyileşme yaşandığı, ancak belediye meclisindeki temsil edilme oranında ciddi bir düşüş olduğu gözlemlendi. Kadınların belediye meclis üye sayısındaki yaşanan bu düşüş, Iğdır'ın sıralamadaki yerini de düşürdü.

İstanbul, kadınların en güçlü olduğu il

2015 yılında olduğu gibi 2017 yılında da sadece kadınların güçlenme düzeylerine bakılarak, erkeklerle karşılaştırma yapılmadan sıralanarak oluşturulan kadın güçlenme endeksinde en güçlü il yine İstanbul olarak belirlendi. Yeni raporda İstanbul, Ankara, Antalya, Burdur, Samsun, Diyarbakır, Mardin ve Bingöl hariç diğer

ŞEKİL 3: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ENDEKSİNDE EN ÇOK İYİLEŞME GÖSTEREN 5 İL

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeks Sıralamasında En Çok İyileşme Gösteren 5 İl ve Endeks Değeri (2017)			Endeks Değeri (2015)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2015)	Değişim
1	Van	0,448	0,535	41	67	▲
2	Tunceli	0,321	0,384	5	20	▲
3	Antalya	0,329	0,383	7	19	▲
4	Kahramanmaraş	0,482	0,534	54	66	▲
5	Artvin	0,342	0,389	11	22	▲

illerin güçlenme endeks sıralamasındaki yerleri değişti.

Bir önceki raporda, kadınların en güçlü olduğu ilk 10 il İstanbul, Ankara, Muğla, İzmir, Bursa, Tekirdağ, Antalya, Eskişehir, Tunceli ve Kocaeli'di. 2017 verilerine göre İstanbul ve Ankara sıralamadaki yerlerini korurken, onları Bursa, Kocaeli, Rize, Eskişehir, Kırklareli, Antalya, Bolu ve Kırıkkale takip ediyor. 2016 raporunda, kadınların güçlenme endeksinde son sıralarda yer alan 10 il Muş, Ağrı, Bitlis, Siirt, Yozgat, Şanlıurfa, Adıyaman, Niğde, Şırnak, Afyon ve Aksaray'dı. 2018 raporunda ise son sıralarda yer alan iller Ağrı, Muş, Yozgat, Afyon, Bitlis, Iğdır, Şanlıurfa, Kars, Siirt ve Adıyaman oldu.

Yerel düzeyde kadın güçlenme endeksinde de sağlık, eğitim, istihdam göstergelerinin yanı sıra, ağırlık oranı en yüksek olan gösterge "kadın belediye meclis üyesi oranı". Kadın güçlenme sıralamasında bu

sene en radikal değişimi Aksaray, Karaman, Van, Bartın ve Şırnak yaşadı. Bu yaşanan değişimden en çok etkilenen illerden biri olan Aksaray bir önceki raporda kadın güçlenme sıralamasında 71. sıradayken yeni raporda 53. sıraya yükseldi. Bunda sağlık, istihdam ve eğitim verilerinde görülen iyileşmenin yanı sıra, kadınların belediye meclisindeki temsil oranının yükselmesi çok etkili olmuştur. Yine benzer şekilde belediye meclisindeki kadın üye oranında yaşanan düşüş de Aydın'ı 19. sıradan 35. sıraya düşürdü.

Türkiye genelinde iyileşme var

Yapılan çalışma, Türkiye'de kadınların, ekonomik ve sosyal durumlarına ilişkin verilerinde bir iyileşme olduğunu gösterdi. Ancak gene de sonuçlar, kadınların toplumsal yaşamdaki temsil edilme oranı göz önüne alındığında, arzu edilen noktada değil. Ancak 2012 ve 2015 sonuçlarını yo-

rumlayan bir önceki karne çalışmasında Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde cinsiyet eşitsizliğindeki benzer tablo, 2017 yılı itibari ile kaybolmaya başladı; bu bölgelerde kadın-erkek cinsiyet eşitsizliği arasındaki uçurum daraldı.

Raporun sonuç kısmında, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ülke geneline yayılması için yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğinin gözetilip gözetilmediğini ölçmek, sonuçları değerlendirmek ve çıkan sonuçlardan toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirilmesinin önemi vurgulanıyor. Rapora göre yereli dönüştüren toplumsal cinsiyete duyarlı politikalar geliştirmek için yerel düzeyde toplumsal cinsiyet eşitliğini ölçen çalışmaların yapılması gerekiyor. Ayrıca bu çalışmaların düzenli aralıklarla güncellenerek, bu eşitliği izlemek ve buna yönelik önlemler alınmasının gereği ifade ediliyor.

ŞEKİL 4: TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ ENDEKSİNDE EN ÇOK DÜŞÜŞ YAŞAYAN 5 İL

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeks Sıralamasında En Çok Düşüş Yaşayan 5 İl ve Endeks Değeri (2017)			Endeks Değeri (2015)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi Sıralaması (2017)	Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeks Sıralaması (2015)	Değişim
1	Iğdır	0,559	0,463	74	44	▼
2	Kars	0,555	0,484	73	47	▼
3	Aydın	0,449	0,381	38	18	▼
4	Muğla	0,384	0,381	20	5	▼
5	Uşak	0,484	0,426	47	32	▼